LAUSUNTO 003/41/15

ITÄ-UUDENMAAN SYYTTÄJÄNVIRASTO

10.11.2015

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Itä-Uudenmaan syyttäjänvirasto kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa (HE 55/2015 vp, Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikoslain 48 luvun muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laiksi) ja toteaa ehdotettujen lakiehdotusten osalta seuraavaa:

Esitettyä rikoslain 48 luvun 5 a §:n mukaisen törkeän luonnonsuojelurikoksen ja rikoslain 48 luvun 2 §:n törkeään ympäristön turmelemiseen lisättävien kvalifiointiperusteiden säätämistä pidetään erittäin tarpeellisina muutoksina. Itä-Uudenmaan syyttäjänvirasto viittaa myös oikeusministeriön asiaa valmistelleen työryhmän muistiossa esitettyihin eriäviin mielipiteisiin liittyen 48 luvun 1-2 §§:ien ja 4 §:n otsikoinnin muuttamisesta tehtyyn esitykseen.

Törkeän luonnonsuojelurikoksen säätämisen tarpeeseen on kiinnitetty huomiota myös syyttäjälaitoksessa. Pohjanmaalla ilmitullut massiivinen rauhoitettujen lintujen munien keräämiseen liittyvä tapaus oli yksi esimerkki rikoksesta, jossa rangaistusasteikko ei ollut riittävä suhteessa muihin luonnonsuojelurikoksina tuomittaviin rikoksiin. Pohjanmaan tapauksella oli liityntä myös Itä-Uudenmaan syyttäjänviraston alueelle, mikä osaltaan osoitti menettelyn laajuutta. Vakavimmilla luonnonsuojelurikoksiksi arvioitavilla teoilla voidaan tavoitella huomattavaa taloudellista hyötyä tai aiheuttaa niin vakavaa haittaa tai peruuttamatonta vahinkoa, että rikosten keskinäisen suhteellisuusperiaatteen vuoksi rangaistustason on oltava enemmän kuin maksimissaan kaksi vuotta vankeutta. Koska rangaistusmaksimi vaikuttaa myös tutkintakeinovalikoimaan on törkeän tekomuodon säätäminen välttämätöntä laajojen ja kansainvälisliityntäisten rikosten selvittämiseksi.

Rikoslain 48 luvun 2 §:n törkeän ympäristörikoksen kvalifiointiperusteiden lisääminen on myös tarpeellista. Ympäristörikokset tehdään yleensä taloudellisen hyödyn tavoittelun tarkoituksessa ja niillä myös saavutetaan suurta taloudellista hyötyä. Ympäristövelvoitteita laiminlyötäessä voidaan saavuttaa huomattavia säästöjä näitä velvoitteita noudattaviin muihin toimijoihin nähden. Samalla voidaan aiheuttaa todella merkittäviä haittoja yhteiskunnan maksettavaksi jäävien ennallistamiskustannusten johdosta. Tällä hetkellä taloudellisen hyödyn tavoittelu tai sen saaminen ei juurikaan vaikuta ympäristörikosten oikeudelliseen arvosteluun. Tämäkään ei ole oikeudenmukaisessa suhteessa toisiin rikostyyppeihin, missä jo alle 10.000 euron vahingot saattavat johtaa teon kvalifioitumiseksi törkeään tekomuotoon ja rangaistuslajin muuttumiseen vankeudeksi. Myös ammattimaisuuden ja suunnitelmallisuuden lisääminen kvalifiointiperusteisiin noudattaa yhdenmukaista linjaa suhteessa muiden rikosten törkeisiin tekomuotoihin.

Itä-Uudenmaan syyttäjänvirasto toivoo, että lakivaliokunta paneutuisi rikosnimikkeen muuttamiseen liittyviin eriäviin mielipiteisiin. Nykyinen rikoslain 48 luvun 1 §:n nimike ”ympäristön turmeleminen” antaa väärän kuvan siitä, mitä rikoksen tunnusmerkistön toteutuminen edellyttää. Syyttäjälaitoksen edustaja on jättänyt työryhmän mietintöön eriävän mielipiteen ja tässä

Itä-Uudenmaan syyttäjänvirasto ☎ 029 56 21200 **sähköpostiosoite** ita-uusimaa.sy@oikeus.fi

Päätoimipaikka
Kielotie 21, PL 313

01301 VANTAA
fax 029 56 21240

Järvenpään palvelutoimisto
Mannilantie 26 A, PL 104

04401 JÄRVENPÄÄ
fax 029 56 23207

Porvoon palvelutoimisto
Tulliportinkatu 1, PL 410

06101 PORVOO
fax 029 56 23135

lausunnossa tyydytään viittaamaan siihen ja ehdotetaan, että nimikettä muutettaisiin joko ”ympäristörikos” tai ”ympäristön vaarantaminen” -nimiseksi. Tämä näkemys perustuu pitkäaikaiseen kokemukseen syyttäjän työssä ja sidosryhmiltä kuten valvontaviranomaisilta ja poliisilta tulleeseen palautteeseen. Kiinnitetään huomiota myös siihen, että nimikkeen muutosta oli kannatettu niiden lausunnonantajien lausunnoissa, jotka käytännössäkin työskentelevät ympäristörikosten parissa.

Mitä tulee 48 luvun 1 §:n uuteen jäsentämiseen, voidaan todeta että ehdotetun uudistuksen vaikutus pykälän luettavuuteen on lähinnä marginaalinen ja tältä osin olisi ehkä syytä harkita kokonaan uudentyyppistä ratkaisua.

Itä-Uudenmaan syyttäjänviraston puolesta,

Kihlakunnansyyttäjä Heidi Nummela

Itä-Uudenmaan syyttäjänvirasto ☎ 029 56 21200 **sähköpostiosoite** ita-uusimaa.sy@oikeus.fi

Päätoimipaikka
Kielotie 21, PL 313

01301 VANTAA
fax 029 56 21240

Järvenpään palvelutoimisto
Mannilantie 26 A, PL 104

04401 JÄRVENPÄÄ
fax 029 56 23207

Porvoon palvelutoimisto
Tulliportinkatu 1, PL 410

06101 PORVOO
fax 029 56 23135